

Національна академія внутрішніх справ

Кафедра теорії держави та права

Виконали:
Кривицький Ю.В.,
Назаренко О.А.

Київ – 2019

ТЕМА 1. ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА

Актуальність теми *правозастосування як особливої форми реалізації норм права* завжди знаходилась у центрі уваги правничої науки, яка активно поглиблюється в процесі всебічного дослідження особливостей його сутності. У нашу складну епоху криз і реформ питання застосування норм права має особливо важливе значення

Навчальні питання теми

1.1 Поняття, ознаки та види форм реалізації права

1.2 Поняття, ознаки та функції застосування норм права

1.3 Сутність та особливості механізму застосування норм права

1.4 Підстави та форми застосування норм права

Основні терміни теми

реалізація
норм
права

форми
реалізації
норм права

застосування
норм права

функції
застосування
норм права

механізм
застосування
норм права

підстави
застосування
норм права

форми
застосування
норм права

1.1 Поняття, ознаки та види форм реалізації права

Реалізація норм права —
це реальне, практичне втілення в життя норм права у правомірній поведінці суб'єктів права

**Ознаки
реалізації
норм права**

правомірність дій

соціальна корисність дій

процедурний характер дій

вольовий характер дій

забезпеченість державою

Форми реалізації норм права

— це юридичне явище, яке має особливе значення для врегулювання суспільних відносин і забезпечення правопорядку, містить різні види прояву в залежності від критеріїв класифікації (за суб'єктом, у залежності від зовнішнього прояву, у відповідності до поділу норм права), що сприяє усвідомленню суб'єктами права його цінності та винятковості соціально-нормативного призначення

Види форм реалізації норм права

за суб'єктами, які
реалізують право:

індивідуальна

колективна

залежно від
зовнішнього прояву:

активну

пасивну

залежно від
характеру диспозиції
норм права:

дотримання

виконання

використання

Форми реалізації норм права

**Безпосередні форми
реалізації норм права**

**Особлива
(опосередкована)
форма реалізації
норм права**

дотримання

виконання

використання

застосування

1.2 Поняття, ознаки та функції застосування норм права

Застосування норма права – це управлінська діяльність органів державної влади, зокрема їх посадових осіб, а також уповноважених державою суб'єктів з винесення конкретно-індивідуальних приписів, якими на одних учасників правовідносин покладаються обов'язки, а іншим – надаються права

Суттєві ознаки застосування норм права

виступає необхідною
організаційною
передумовою реалізації
норм права

це діяльність лише
державних органів і
уповноважених на
це державою
суб'єктів

набуває юридично
значущого
характеру

такі відносини
встановлюються шляхом
винесення індивідуальних
формально-обов'язкових
рішень

відбувається тільки
на підставі та в
порядку,
передбачених
нормами права

це своєрідний процес, який
регламентований
спеціальними нормами і
складається з послідовних
стадій

підпорядковується певним
загальним вимогам, що
забезпечують правомірність,
справедливість та ефективність

інтелектуально-юридичні результати
правозастосування, тобто відповідні
рішення, фіксуються, виявляються
зовні у встановленій формі – в актах
застосування права

**Факультативні
ознаки
застосування
норм права**

соціально-політична природа

системність

інформативність

динамізм

єдність норм матеріального та процесуального
права

використання правил і прийомів юридичної
техніки

організаційний характер

Види функцій застосування норм права

```
graph TD; A[Види функцій застосування норм права] --> B[правозабезпечувальна]; A --> C[індивідуального правового регулювання];
```

правозабезпечувальна

**індивідуального
правового
регулювання**

Види функцій застосування норм права

спеціально-юридичні

- пізнавальна
- індивідуального правового регулювання
- правонаділяюча
- правоохоронна

загальносоціальні

- політична
- економічна
- соціологічна
- соціальна

1.3 Сутність та особливості механізму застосування норм права

Механізм застосування норм права — це сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених правових засобів, що використовуються державними органами, їх посадовими особами з метою забезпечення обґрунтованого, законного та справедливого у відповідності до волі законодавця застосування права

Структурні елементи механізму застосування норм права

суб'єкт
правозастосування

об'єкт
правозастосування

правозастосовна
процедура

підстави
застосування права

результат правозастосовної
діяльності
(правозастосовний акт)

Особливості механізму застосування права

багатогранне,
теоретико-
правове явище

підвищений
ступінь
соціального
значення

використовує комплекс
правових засобів,
способів, форм

системним
утворенням

розгалужений
склад
суб'єктів

особливим
елементом є
правосвідомість

є складним
структурованим
явищем

1.4 Підстави та форми застосування норм права

Підстави застосування норм права
— це сукупність певних випадків,
з настанням яких пов'язується
необхідність залучення такої особливої
форми реалізації права як застосування
норм права

Підстави застосування норм права

- коли передбачені нормами права суб'єктивні права та юридичні обов'язки не можуть виникнути і реалізуватися без владного рішення компетентного органу чи посадової особи
- коли правові відносини, що виникають на підставі норми, є настільки важливими, що в кожному конкретному випадку державні органи засвідчують і контролюють законність дій суб'єктів цих відносин
- якщо виникає спір, що має юридичне значення, а сторони не можуть самотійно виробити узгоджене рішення про наявність або обсяг суб'єктивних прав і юридичних обов'язків
- коли для виникнення правових відносин слід офіційно засвідчити наявність, або навпаки – відсутність юридичних фактів або конкретних документів
- коли вчинено правопорушення й особа притягується до юридичної відповідальності, у процесі якої необхідно визначити відповідну міру покарання правопорушника
- при вирішенні питань про статуси об'єднань

Форми застосування норм права відображають різні сторони його функціонального призначення, які визначаються характером її практичної діяльності

Види форм застосування норм права

оперативно-
виконавча

правоохоронна

правозахисна

Список використаних джерел

1. Бочаров Д. О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми : проблемні лекції. Дніпропетровськ : АМСУ, 2006. 73 с.

2. Малишев Б. В., Москалюк О. В. Застосування норм права (теорія і практика) : навч. посіб. / За заг. ред. Б. В. Малишева. Київ : Реферат, 2010. 260 с.

3. Перепелюк А. М. Механізм застосування права: структура та критерії ефективності (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид : 12.00.01. Київ, 2016. 224 с.